

§ 19 ILO 169

Áššegirjiit

- Dievasčoahkkinbeavdegirji 1999-10-26—29, § 24
- Stivrabeavdegirji 2018-12-12—14, § 229
- ./.
- Evttohus gáibádusvuđđui

Áššegiedahalli: Per-Olof Nutti

Stivra mearrida

ahte gohčcut hálldahusa hábmet gáibádusevttohusa,

ahte gohčcut ságadoalli dohkkehit evttohusa.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

- ./.
- ahte dohkkehit gáibádusevttohusa mildosa jelgii.

§ 19 ILO 169

Dokument

- Plenumsprotokoll 1999-10-26—29, § 24
- Styrelseprotokoll 2018-12-12—14, § 229
- ./.
- Förslag till underlag till hemställen

Föredragande: Per-Olof Nutti

Styrelsen beslutar

att uppdra till kansliet utforma förslag till hemställen,

att uppdra till ordföranden godkänna förslaget.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

- ./.
- att anta förslag till hemställen enligt bilaga.

Hemställan ang ILO-konventionen 169

ILOs konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk trädde ikraft 1991. Sverige har inte ratificerat konventionen trots att flera statliga utredningar genomförts för att undanröja hindren för en ratificering.

ILO-konventionen 169 är ett av det viktigaste internationella konventionerna som behandlar urfolks rättigheter. ILO-konventionen och Urfolksdeklarationen anses överensstämma innehållsmässigt och ömsesidigt förstärker varandra. Konventionen omfattar alla nyckelfrågor för urfolks rättigheter bl a urfolks rätt till skydd mot diskriminering, urfolksrätt till samråd och att delta i beslutsfattande i frågor som rör urfolk och urfolks rätt till skydd för den mark där de traditionellt har bott och verkat och rätt att delta i användningen, förvaltningen och bevarandet av naturtillgångar på denna mark.

Enligt ILO - konventionen ska regeringarna, under medverkan av berörda folk, se till att dessa folks rättigheter skyddas och att deras integritet respekteras. Ursprungsfolk skall utan hinder och fullt ut åtnjuta mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Särskilt poängteras att konventionen skall utan diskriminering tillämpas på såväl manliga som kvinnliga medlemmar av dessa folk. Vidare ska särskilda åtgärder vidtas för att skydda ursprungsfolkens institutioner, egendom, arbete, kultur och miljö.

Enligt konventionen skall ursprungsfolkens äganderätt och besittningsrätt till den mark som de traditionellt bebor erkännas. Åtgärder skall vidtas för att skydda deras rätt att nyttja mark som inte uteslutande bebos av dem. Regeringarna skall vidare vidta åtgärder för att identifiera den mark som traditionellt bebos av dessa folk samt inrätta lämpliga förfaranden inom det nationella rättssystemet för att ta ställning till anspråk på mark från berörda folk. Ursprungsfolkens rätt till naturtillgångar som hör till deras mark skall särskilt skyddas. De skall ha rätt att delta i användningen, förvaltningen och bevarandet av dessa tillgångar. Som en huvudregel får ursprungsfolk eller stamfolk inte förflyttas från den mark som de bebor. Andra områden som berörs i konventionen är bl.a. sysselsättning och anställningsvillkor, yrkesutbildning, hantverk och landsbygdsindustri, social trygghet och hälso- och sjukvård, utbildning och kommunikation samt kontakter och samarbete över gränserna.

FNs konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och FNs konvention om medborgerliga och politiska rättigheter utgör idag grundläggande ramverk för de mänskliga rättigheterna. Sverige har ratificerat båda konventionerna.

Även Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europarådskonventionen) inkorporerades 1995 av Sverige och blev då svensk lag i sin helhet.

Internationell rätt omfattar principerna om likabehandling och icke-diskriminering och ett särskilt skydd för minoriteter och urfolk. Både FN och Europarådet har återkommande riktat kritik mot Sveriges passivitet när det gäller att säkerställa samernas rättigheter till land och vatten i nationell lagstiftning i enlighet med internationella konventioner. Både FN organen och Europarådet rekommenderar Sverige att ratificerar ILO-konventionen 169.

I betänkandet *Samerna- ett ursprungsfolk i Sverige* (SOU 1999:25) gjordes bedömningen att Sverige i de flesta avseenden uppfyller ILO-konventionens krav men att åtgärder måste vidtas för att Sverige ska nå upp till kraven om samernas rättigheter till mark. En utredning om gränserna för renskötselområdet har gjorts i *Samernas sedvanemarkar* (SOU 2006:14) och samernas jakt- och fiskerätt har utretts i betänkandet *Jakt- och fiske i samverkan* (SOU 2005:116).

Det osäkra rättsläget avseende den samiska rätten har bl a bidragit till att Girjas sameby valt att stämma svenska staten om bättre rätt till jakt och fiske inom Girjas sameby. Målet kommer att behandlas av Högsta Domstolen under 2019.

Även i betänkandet ”*Samlad, genomtänkt och uthålligt? En Utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter* (SOU 2011:29) rekommenderas att regeringen antar en plan med angivna mål för hur eventuella hinder mot en ratifikation av ILOs konventionen 169 skulle kunna undanröjas

Sametinget har redan 1999-10-26—27, § 24 i plenum i yttrande över betänkande av *Utredning om ILO konventionen 169* (SOU 1999:25) enhälligt uttalat att Sverige skyndsamt ratificerar ILO-konventionen 169 och därmed att urfolket samerna omfattas av mänskliga rättigheter enligt internationella konventioner. En ratifikation av ILO-konventionen skapar möjligheter till ett grundläggande skydd och trygghet för samerna samt möjligheter till en samisk framtid i Sverige.

Hemställan

Det samiska folket bidrar till både den biologiska mångfalden och till social, kulturell och ekonomisk hållbarhet och till internationellt samarbete i likhet med andra urfolk i världen.

Sametingets plenum hemställer att regeringen föreslår

att riksdagen skyndsamt ratificerar ILO konventionen 169 för att samernas rättigheter till mark och vatten till följd av samernas traditionella innehav och långvariga bruk ska kunna säkerställs och tryggas. Sametinget menar att ILO-konventionen 169 omfattar alla samer.

att regeringen föreslår en tydlig tidsplan för ratificering av ILO-konventionen 169

att regeringen involverar det samiska folket i ratifikationsprocessen av ILO-konventionen 169.